

JulkICT

Anne Kauhanen-Simanainen

22.3.2013

Avoimen tiedon ohjelman 2013-2015 käynnistäminen

Julkisen tiedon hyödyntäminen kuuluu hallitusohjelman kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyyn vahvistamisen kärkihankkeisiin. Tiedon avaamisen periaatteet on hyväksytty valtioneuvoston periaatepäätöksessä 3.3.2011. EU:n komission ehdotus julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä koskevan direktiivin uudistamiseksi tähtää siihen, että lainsäädäntöön perustuvia poikkeuksia lukuun ottamatta kaikki julkisen sektorin hallussa olevat tiedot ovat uudelleenkäytettävissä kaupallisiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin. Avoin tieto ja avoimen datan ekosysteemin kehittäminen sisältyvät julkisen hallinnon ICT-strategian linjauksiin ja ICT 2015-työryhmän ehdotuksiin.

Avoimen tiedon ohjelman hyödyt

Tietovarantojen avaamisen hyötyjä tavoitellaan kolmesta näkökulmasta:

1. Kansantaloudelliset hyödyt: Avoin data on palvelujen raaka-ainetta. Tietovarantojen avaaminen lisää tuotekehityksen ja uuden liiketoiminnan mahdollisuuksia ja sitä kautta uusia työpaikkoja, innovatiivisia palveluja ja verotuloja
2. Yhteiskunnan läpinäkyvyys ja demokratia: Avoin data lisää viranomaistoiminnan läpinäkyvyyttä ja lisää kansalaisvaikuttamisen ja tiedonsaannin uusia mahdollisuuksia. Tietoja voidaan tarkistaa suoraan viranomaisten aineistoista. Tietoja yhdistämällä ja havainnollistamalla voidaan parantaa asioiden ymmärrettävyyttä ja muodostaa uutta tietoa
3. Hallinnon sisäinen tehokkuus: Hallinnon sisäistä tehokkuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan tekemällä tietovarannot näkyviksi. Se antaa mahdollisuuksia vähentää päällekkäisyyksiä ja parantaa datan laatua käyttäjäpalautteen pohjalta.

Avoin tieto on perustana hallinnon avoimuudelle ja tehokkuudelle. Hyödyt jotka saadaan maksujen poistamisesta tai siirtymisestä irrottamiskustannuksiin ylittävät kansainvälisten ja kotimaisten tutkimusten perusteella mahdollisesti menetettävät tulot. EU:n komission teettämien selvitysten mukaan tietovarantojen avaamisen taloudelliset tuotot on arvioitu 40 miljardiksi euroksi vuodessa EU-

alueella.¹ Kaikkiaan julkishallinnon tietojen pohjalta tehtyjen sovellusten ja käytön epäsuorat taloudelliset vaikutukset arvioitiin 140 miljardiksi euroksi vuodessa. Pien- ja keskisuuret yritykset hyötyvät eniten halvemmasta hinnoittelusta.

Tilannekuva 2013

Vuonna 2012 avattiin näyttävästi maastotiedot. Ilmatieteen laitoksen laajat data-aineistot ovat avautumassa. Avauksia on jatkettu useissa virastoissa, kuten Tilastokeskuksessa, Verohallinnossa, Museovirastossa ja Metlassa. Tietovarantojen saatavuutta parantavia kehittämisohjelmia ovat esim. opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimuksen tietoaineistot –hanke ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen yhteistyö SO-TERKOn tietovarantojen kehittämisohjelma. Vuoden 2013 alusta on aloitettu maksuttomuuteen siirtyminen julkishallinnon sisällä niissä tietojärjestelmissä, jotka on mainittu tietohallintolaissa, kuten väestötietojärjestelmä ja kiinteistötietojärjestelmä.

Avattujen tietoaineistojen käyttäjämäärät ovat kasvaneet huomattavasti. Suunnitelmallisen tietovarantojen avaamisen jatkamiseksi valtiovarainministeriö pyysi vuosien 2014-2017 kehysvalmistelua varten ministeriöiden ehdotukset ja selvitykset siitä, mitä tietovarantoja ne aikovat avata ja missä aikataulussa sekä arvioita avaamisen vaikutuksista. Ministeriöiden tulee jatkaa tietovarantosunnitteluaan osana kokonais- ja tietoarkkitehtuurityötään ja täsmentää vuosittain suunnitelmiaan. Tietovarantojen käyttöön saaminen edellyttää kokonaistaloudellista ajattelua, tietoprosessien ja –rakenteiden kehittämistä ja teknisiä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon tietojen jatkokäyttö. Vaikutusten arviointia varten tulee kehittää mittaristoa ja arviointimallia.

Avoimen tiedon ohjelma 2013-2015 käynnistetään valtiovarainministeriön johdolla

Nykytilanteen analyysin pohjalta ehdotetaan kolmivuotisen Avoimen tiedon ohjelman käynnistämistä hallituksen kärkihankkeen vauhdittamiseksi sekä julkisen hallinnon ICT-strategian ja ICT2015 ehdotusten toimeenpanemiseksi. Avoimen tiedon ohjelman päämääränä on, että kaikki merkittävät julkiset tietovarannot ovat vuoteen 2020 mennessä verkossa saatavilla koneluettavassa muodossa, maksutta ja selkein käyttöehdoin ottaen huomioon tietosuoja ja muut lainsäädäntöön perustuvat rajoitukset. Avoimen tiedon ohjelmalla vauhditetaan julkisen hallinnon tiedon avaamista ja käytön lisäämistä. Puretaan tiedon käytön esteitä ja luodaan kannustimia ja edellytyksiä tiedon avaamiselle sekä sisältöjen ja palvelujen kehittämiselle. Osana ohjelmaa toteutetaan omina projekteinaan julkishallinnon tietovarantojen löytämistä ja hyödyntämistä helpottava uusi dataportaali ja avoimeen dataan perustuvien palvelujen kehittämisympäristö.

Ohjelma organisoidaan ja käynnistetään valtiovarainministeriön johdolla ja toteutetaan verkostomaisena yhteistyönä. Valtiovarainministeriö asettaa ohjelman, sen ohjausryhmän sekä koordinointi- ja valmisteluryhmän. Ohjelman ja sen toteutuksen tueksi muodostetaan yhteistyöverkosto. Ministeriöt ovat omilla toimialoillaan kokoavia solmuja. Ohjelma koostuu konkreettisista toimenpiteistä, jotka vastuutetaan ja aikataulutetaan toteuttaville organisaatioille tai tehtäväkohtaisille ryhmille.

¹ Review of recent studies on PSI re-use and related market developments. G. Vickery, elokuu 2011.